

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 83814-2024

Onderwerp: Rapport Evaluatie gemeente Maashorst

Auteur	: Nathan Gradisen
Domein/team	: Griffie
E-mail	: Nathan.Gradisen@gemeentemaashorst.nl
Port.	: Raadsvoorzitter

Effect op de begroting

Ja Nee

Onderwerp

Rapport Evaluatie gemeente Maashorst

Voorstel

1. Geen voorbereidingen te treffen tot een wijziging van de gemeentelijke indeling van de gemeente Maashorst, en dus geen proces te starten om Schaijk en Reek bij de gemeente Oss te voegen.
2. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met de bijgevoegde brief van dit besluit op de hoogte te stellen, en een afschrift van deze brief te versturen aan Gedeputeerde Staten.
3. Het college te verzoeken om vóór 1 mei 2025 de raad te informeren over de aanpak van de aandachtspunten uit het Rapport Evaluatie gemeente Maashorst die onder de verantwoordelijkheid van het college vallen, zoals het integraal werken, de uiteenlopende ervaringen met de bereikbaarheid, de termijnoverschrijdingen bij de afhandeling van zaken binnen het sociaal domein, en de organisatie-inrichting en -sturing.

Inleiding

Op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden samengevoegd tot de gemeente Maashorst. In de wet die hieraan ten grondslag ligt, staat dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: de minister) vóór 1 januari 2025 aan de Eerste en Tweede Kamer een verslag stuurt over het functioneren van de gemeente Maashorst, met in het bijzonder aandacht voor de positie van Schaijk en Reek. In dit verslag wordt ook gekeken naar de wenselijkheid van een wijziging van de gemeentelijke indeling, om Schaijk en Reek bij de gemeente Oss te voegen.

De minister heeft Berenschot opdracht gegeven om een evaluatie uit te voeren naar het functioneren van de gemeente Maashorst. In het kader van deze evaluatie is in 2022 een nulmeting uitgevoerd, om de uitgangspositie van de gemeente Maashorst in kaart te brengen. Hierna is de evaluatie (of 1-meting) in 2024 uitgevoerd. Deze evaluatie is erop gericht het

functioneren van de gemeente Maashorst in kaart te brengen. Dit is gedaan door de ontwikkeling te meten die de gemeente heeft doorgemaakt ten opzichte van de nulmeting. Berenschot heeft hierbij onder andere gesprekken gevoerd met maatschappelijke en economische partners, bewonersplatforms/-initiatieven, medewerkers van de ambtelijke organisatie, het college, colleges van buurgemeenten, de provincie en de RNOB.

Verder heeft Berenschot een enquête laten houden onder inwoners van Maashorst. Deze enquête is uitgevoerd door Ipsos I&O. Er zijn 5.000 inwoners uit de gemeente op willekeurige basis uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête (een aselechte steekproef). Uit deze groep hebben 1.109 inwoners de enquête ingevuld (386 uit Uden, 171 uit Zeeland, 164 uit Schaijk, 98 uit Reek, 83 uit Volkel, 68 uit Odiliapeel en 139 personen die hun postcode niet wilden delen). De respons is hoger dan verwacht, zo geeft Berenschot aan. Inwoners die niet via de steekproef waren benaderd, konden deelnemen via een open link. Deze is verspreid via de gemeentelijke website en lokale media.

Berenschot heeft voor het onderzoek de uitkomsten van de aselechte steekproef aangehouden. Omdat de inwoners in de steekproef aselekt zijn benaderd, vormt deze steekproef volgens Berenschot een goede afspiegeling van de bevolking van de gemeente Maashorst. Dit is belangrijk voor de representativiteit van het onderzoek. Bij de open link is een dergelijke waarborg niet mogelijk. Zo kan via een open link een enquête door één persoon meerdere keren worden ingevuld.

Berenschot heeft op 14 oktober 2024 de uitkomsten van de evaluatie gepresenteerd aan de raad en het verslag van de uitkomsten (het Rapport Evaluatie gemeente Maashorst, hierna: het rapport) op 16 oktober 2024 aan de minister gestuurd. De minister heeft deze op 22 oktober 2024 aan de gemeenteraad gestuurd. De gemeenteraad krijgt de gelegenheid om te bepalen hoe de raad opvolging geeft aan de uitkomsten uit het rapport.

Beoogd effect

Het beoogde effect van dit voorstel is te bepalen hoe de gemeenteraad opvolging geeft aan de uitkomsten van het rapport. De raad heeft een formele bevoegdheid om een wijziging van de gemeentelijke indeling van Maashorst voor te bereiden. De raad moet dan (samen met de raad/raden van de andere betrokken gemeente(n)) een herindelingsontwerp vaststellen en aan Gedeputeerde Staten (hierna: GS) zenden.

Het voorstel is om geen procedure te starten om Schaijk en Reek bij de gemeente Oss te voegen. Formeler weergegeven: om geen voorbereidingen te treffen tot een wijziging van de gemeentelijke indeling van de gemeente Maashorst.

Wel bevat het rapport aandachtspunten, waarvan een aantal belangrijke tot de verantwoordelijkheid van het college behoort. De raad vraagt het college om de raad te informeren over de aanpak van deze aandachtspunten. Andere aandachtspunten worden al opgepakt of moeten in samenspraak tussen raad en college worden opgepakt.

Argumenten

1.1 Maashorst presteert zoals verwacht en op onderdelen boven verwachting

Berenschot komt tot de conclusie dat de gemeente Maashorst presteert zoals van een gefuseerde gemeente verwacht mag worden en op onderdelen zelfs boven verwachting presteert. Uit de gesprekken die Berenschot heeft gevoerd, blijkt dat er overwegend tevredenheid is over de publieke waarde die Maashorst heeft weten te creëren. De basis is beter op orde, op specifieke projecten is sprake van een doorbraak en er zijn tal van visies en beleidsdocumenten vastgesteld. Ook uit de enquête komt hiervan een positief beeld naar voren.

1.2 Overwegend positief over gemeentebestuur en ambtelijke organisatie

In het rapport staat dat gesprekspartners binnen de gemeente, maatschappelijke en economische partners overwegend positief zijn over de wijze waarop het gemeentebestuur opereert. Het college is bereikbaar en benaderbaar, en zichtbaar in de samenleving en de regio. Verder wordt genoemd dat sprake is van een stabiele politiek-bestuurlijke cultuur en dat het samenspel tussen raad en college constructief is. Ook verloopt het samenspel tussen organisatie en college goed, en zijn het bestuur en de partners van buiten te spreken over de inzet van de ambtelijke organisatie. Uit de enquête blijkt dat inwoners vaker wel dan geen vertrouwen hebben in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.

1.3 Binnen regio staat de gemeente Maashorst niet ter discussie

Berenschot geeft aan dat de herindeling in de regio geen thema meer is. Het is een gepasseerd station en geen onderwerp van gesprek. Ook is er geen discussie meer over het voegen van Schaijk en Reek bij de gemeente Oss. Enkele regionale partners geven aan een nieuwe herindeling vanuit regionaal perspectief ongewenst te vinden.

1.4 Ook de gemeente Oss wil niet meer terugblikken naar wat ook had gekund

De gemeente Oss heeft tijdens de nulmeting aangegeven dat de gemeente het genomen herindelingsbesluit als feit accepteert en dat hierbij past dat Oss uitspreekt er niet op uit te zijn om alsnog Schaijk binnen de eigen gemeente te verwelkomen. Recent heeft de gemeente Oss tijdens een gesprek in het kader van de evaluatie laten weten geen behoefte te hebben om terug te kijken op 'wat ook had gekund', maar de blik vooruit te willen (blijven) richten.

1.5 Onder inwoners van Maashorst, waaronder van Schaijk en Reek, is geen draagvlak voor voegen van Schaijk en Reek bij Oss

Uit de enquête blijkt dat een groot deel van de inwoners niet bezig lijkt met de vraag of het voegen van Schaijk en Reek bij de gemeente Oss wenselijk is. Een groot deel staat hier neutraal tegenover (43%) of weet het niet (11%). 22% van de inwoners van Maashorst vindt het (zeer) goed als Schaijk en Reek zich bij de gemeente Oss voegen. Een gelijk deel (23%) vindt dat (zeer) slecht.

De inwoners van Schaijk en Reek zelf zijn meer uitgesproken. In Schaijk vindt 36% het voegen van Schaijk en Reek bij de gemeente Oss (zeer) goed, terwijl 46% het zeer slecht vindt. De inwoners van Reek geven aan dat de meerderheid (67%) het (zeer) slecht vindt als Schaijk en Reek zich bij de gemeente Oss voegen. Slechts 14% vindt dat (zeer) goed. Daarmee is er ook onder inwoners van Reek en Schaijk geen of maar beperkt draagvlak voor het voegen van deze twee kernen bij de gemeente Oss.

1.6 Wijziging van de gemeentelijke indeling heeft forse organisatorische, personele en financiële consequenties

Bij een wijziging van de gemeentelijke indeling gaat de organisatie van de gemeente Maashorst opnieuw een periode van grote veranderingen in en dient de organisatie opnieuw te worden ingericht, zo staat in het rapport. Dit heeft verregaande consequenties voor het personeel, dat deels (weer) overgeplaatst dient te worden. Daarnaast lopen de kosten hiervan naar inschatting in de miljoenen. Volgens een grove inschatting van Berenschot zijn de kosten € 3.325.000 (zie ook het kopje Financiën verderop in dit voorstel).

2.1 De minister zendt het rapport aan de Eerste en Tweede Kamer

De minister zendt het rapport aan de Eerste en Tweede Kamer, maar heeft het rapport eerst aan de gemeenteraad aangeboden. Berenschot heeft aangegeven dat het aan de raad van Maashorst is om te bepalen hoe zij opvolging wenst te geven aan het rapport. Het is daarom verstandig om het besluit van de gemeenteraad hierover aan de minister kenbaar te maken met een brief, met het verzoek deze brief samen met het rapport aan de Eerste en Tweede Kamer te zenden.

2.2 Als de raad wel tot herindeling zou overgaan, zou een ontwerp aan GS gezonden worden

Als de raad wel tot een wijziging van de gemeente indeling zou overgaan, dan moet de raad (samen met de raad/raden van de andere betrokken gemeente(n)) een herindelingsontwerp vaststellen en aan GS versturen. Het is daarom logisch om ook GS op de hoogte te stellen van het besluit van de gemeenteraad om dit niet te doen.

3.1 In het rapport staan aandachtspunten die voor een deel onder verantwoordelijkheid van het college vallen

In het rapport staan een aantal aandachtspunten. Een deel hiervan is al in beeld bij raad en college. De belangrijkste hiervan is participatie. Daarin zetten raad en college al stappen. Bij andere onderwerpen is het aan de raad en het college samen om de handschoenen op te pakken, zoals de strategie voor de toekomst en de strategie voor regionale samenwerking. De raad kan hiermee zelf aan de slag, samen met het college.

Een aantal aandachtspunten vallen onder verantwoordelijkheid van het college. Zo staat in het rapport dat integraal werken moeizaam van de grond komt. Daarnaast zijn er wisselende ervaringen met de bereikbaarheid van de gemeente. Ook vinden er bij de afhandeling van zaken binnen het sociaal domein termijnoverschrijdingen plaats. Ten slotte bestaat er veel onduidelijkheid over de organisatie-inrichting en is de rolinvulling van leiderschap niet in lijn met de organisatiefilosofie. Het voorstel is daarom om het college te verzoeken om een aanpak van deze aandachtspunten aan de raad te zenden, zodat de raad kan toezien op hoe met deze aandachtspunten wordt omgegaan.

Kanttekeningen

1.1 In het rapport staan een aantal aandachtspunten

Weliswaar presteert de gemeente Maashorst zoals van een gefuseerde gemeente verwacht mag worden en op onderdelen zelfs boven verwachting, er staan wel een aantal aandachtspunten in het rapport. Zie voor een toelichting hierop argument 3.1.

1.2 Deel Schaijk en Reek ziet liever dat kernen zich bij gemeente Oss voegen

Er is een deel van de inwoners van Schaijk (36%) en in minder mate Reek (14%) dat liever ziet dat deze kernen zich bij de gemeente Oss voegen. In het rapport staat bovendien dat sommige inwoners van Schaijk gevoelens van een letterlijke en figuurlijke afstand ervaren tot Maashorst. Hierbij wijst Berenschot erop dat uit de enquête blijkt dat inwoners van Schaijk de dienstverlening van de gemeente een significant lager cijfer geven (een 6,6, waar het gemiddelde voor de gemeente een 7,1 is). Ook is er een significant deel van de inwoners uit Schaijk dat vindt dat hun buurt achteruit is gegaan en is er onder inwoners van Schaijk meer ontevredenheid over het onderhoud van de openbare ruimte. Nadrukkelijke aandacht voor de kernen Schaijk en Reek moet dus behouden blijven, zodat ook de inwoners die nu een afstand of op onderdelen een achteruitgang ervaren, de meerwaarde van de gemeente Maashorst gaan inzien.

1.3 In het rapport zijn de uitkomsten van de aselechte steekproef gebruikt, niet van de open link

De respondenten die via de open link deelnamen aan de enquête (295 inwoners), waren meer uitgesproken dan die uit de aselechte steekproef. Van de respondenten uit Schaijk die via de open link deelnamen (151 personen) vindt 52% het (zeer) goed als Schaijk en Reek zich bij de gemeente Oss voegen, 44% vindt dit (zeer) slecht en 3% staat er neutraal tegenover. In de aselechte steekproef is dit 36% (zeer) goed, 46% (zeer) slecht en 16% neutraal. In Reek is de respons via de open link te beperkt (26 personen) om hierover uitspraken te doen, zo meldt Berenschot.

Zoals al vermeld, heeft Berenschot in het rapport de uitkomsten van de aselechte steekproef aangehouden, omdat de inwoners in de steekproef een goede afspiegeling van de bevolking van de gemeente Maashorst vormen. Deze waarborg kan bij de open link niet worden gegeven.

Financiën

Aan dit voorstel zijn geen financiële consequenties verbonden. Wel heeft Berenschot een grove inschatting gemaakt van de ontvechttingskosten als Schaijk en Reek zich bij de gemeente Oss zouden voegen. Deze grove inschatting ziet er als volgt uit:

Post	Grootste kostencategorieën	Inschatting kosten
Projectorganisatie	Kosten voor projectleider ontvechting, ICT/P&O deelprojectleiders, vrijspelen sleutelspelers ten behoeve van inrichting organisatie Maashorst/Oss	€ 1.170.000
Personeel & organisatie	Extra opleidingskosten personeel, vrijspelen leden OR'en, kosten plaatsingscommissie (externe leden, zoals vakbond)	€ 890.000
ICT: applicaties/ processen/ automatisering	Zoals conversiekosten applicatieomgeving, kwaliteitsverbetering over te dragen taken/bestanden, kosten (her)inrichting applicatie(s), inrichting en migratie werkplek/hardware omgeving	PM
Communicatie	Communicatiekosten (inclusief communicatieadviseur(s)), kosten communicatieplan, inzet op medewerkersdagen, enzovoorts	€ 150.000
Overige projectkosten	Juridisch (fiscaal) advies	€ 50.000
Opvangen impact op going concern	Extra inhuur als gevolg van vertrek personeel/inefficiency/hoger ziekteverzuim (ontvechttingsperiode en opstartjaren)	€ 400.000

Onvoorzien	Post van 25%	€ 665.000
TOTAAL	EXCLUSIEF PM-POSTEN	€ 3.325.000

Dit bedrag is exclusief ICT-kosten. Deze inschatting vraagt verdiepend onderzoek dat niet haalbaar was binnen de kaders van deze evaluatie, zo geeft Berenschot aan. Mogelijk vallen deze kosten mee, maar er is ook een mogelijkheid dat het totale bedrag zou oplopen.

Duurzaamheid

Er is een relatie met Sustainable Development Goal nummer 16: vrede, justitie en sterke publieke diensten. De doelen hierbij zijn onder andere:

- doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus; en
- ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen.

Participatie

Zoals weergegeven, heeft Berenschot in het licht van het onderzoek onder andere een representatieve enquête laten houden onder inwoners van Maashorst en gesprekken gevoerd met maatschappelijke en economische partners, bewonersplatforms/-initiatieven, medewerkers van de ambtelijke organisatie, het college, colleges van burgemeenten, de provincie en de RNOB.

Communicatie

Met de brief zullen de minister en GS op de hoogte worden gesteld van het standpunt van de gemeenteraad van Maashorst. Verder zal er, nadat de raad een besluit heeft genomen, een persbericht worden verstuurd over het besluit van de raad.

Vervolg

Nadat de brief verstuurd is, is het aan de minister en aan de Eerste en Tweede Kamer om aan het rapport en de brief eventuele conclusies te verbinden.

Daarnaast zal er in de gemeente Maashorst een vervolg komen op de aandachtspunten in het rapport, zoals geschetst in argument 3.1.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Brief Besluit na Rapport Evaluatie gemeente Maashorst

Bijlagen ter informatie

2. Rapport Evaluatie gemeente Maashorst
3. Evaluatieontwerp Evaluatie gemeente Maashorst (separate bijlage bij Rapport Evaluatie gemeente Maashorst)
4. Eindrapport Nulmeting gemeente Maashorst (separate bijlage bij Rapport Evaluatie gemeente Maashorst)
5. Inwonerspeiling Maashorst (separate bijlage bij Rapport Evaluatie gemeente Maashorst)

Uden, 22 oktober 2024

Het presidium van de gemeenteraad van Maashorst,

de secretaris,

de burgemeester,

mr. N.E. Gradisen

drs. J.A. van der Pas